

Keskusrikospoliisi

**RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSEN
VUOSIKERTOMUS 2008**

SISÄLLYS

1 RAHANPESUN TORJUNTA -----	3
1.1 Yleistä -----	3
1.2 Uusi rahanpesulaki-----	5
1.3 Rahanpesun selvittelykeskus -----	6
1.4 Rahanpesun selvittelykeskuksen kansainvälinen yhteistyö -----	8
2 RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSEN VASTAANOTTAMAT ILMOITUKSET EPÄILYTTÄVISTÄ LIIKETOIMISTA -----	9
3 RAHANPESUILMOITUKSET -----	10
3.1 Ilmoittajatahot -----	10
3.2 Epäilyttävät liiketoimet rahanpesuilmoituksissa-----	11
3.3 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien varojen määrä-----	12
3.4 Varojen siirrot Suomen rajan yli-----	13
3.5 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien luonnollisten ja oikeushenkilöiden lähtöalueet-----	14
3.6 Liiketoimen tila rahapesuilmoitusta tehtäessä-----	15
3.7 Määräykset liiketoimen keskeyttämisestä ja muut turvaamistoimet -----	16
4 ESITUTKINTAAN SIIRRETYT ILMOITUKSET -----	17
4.1 Rikosilmoitusjärjestelmään kirjatut rikokset -----	17
4.2 Esitutkintaan siirretyt ilmoitukset lääneittäin tai yksiköittäin vuonna 2006 - 2008-----	19
4.3 Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä-----	19
5 TERRORISMIN RAHOITUKSEN TORJUNTA -----	20
5.1 Yleistä terrorismin rahoituksen torjunnasta -----	20
5.2 Rahanpesun selvittelykeskuksen rooli terrorismin rahoituksen torjunnassa -----	20
5.3 Terrorismin rahoittamista koskevien ilmoitusten kansainväliset liitynnät -----	21

Keskusrikospoliisi
Rahanpesun selvittelykeskus
Jokiniemenkuja 4, PL 285
01301 Vantaa
P. 071 878 0141
Faksi 071 878 6811
www.rahampesu.fi

1 RAHANPESUN TORJUNTA

1.1 Yleistä

Rahanpesun selvittelykeskukselle vuosi 2008 oli monella tapaa merkittävä. Maaliskuussa selvittelykeskuksen toiminnan aloittamisesta tuli 10 vuotta täyteen. Elokuussa 2008 tuli voimaan uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä, myöhemmin rahanpesulaki (503/2008). Lailla saatettiin kansallisesti voimaan Euroopan Unionin kolmas rahanpesudirektiivi. Lain myötä rahanpesun selvittelykeskuksen toimivaltuuksia täsmennettiin ja saatiin ensimmäistä kertaa rahanpesurekisteriä koskeva nimenomainen säännös. Eduskunta myönsi selvittelykeskukselle erillisen määrärahan uuden rekisterin kehittämistä varten. Tämän myötä selvittelykeskuksessa aloitettiin mittava rahanpesurekisterin uudistamistyö. Rekisterin on tarkoitus olla tuotantokäytössä vuoden 2009 lopussa.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta sekä rikoshyödyn poisottamisen tehostaminen ovat olleet viime vuosien keskeisiä painopistealueita poliisitoiminnassa. Rikoshyödyn poisottamisen on nähty olevan tehokas keino etenkin talousrikosten torjunnassa. Rahanpesun selvittelykeskus osallistuu rikoshyödyn poisottamiseen tähtäävään toimintaan tutkimalla rahanpesulaissa määritellyiltä toimialoilta vastaanottamiaan ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista.

Ilmoitusten määrä on ollut viime vuosina voimakkaasti nousussa. Selvittelykeskus kirjasi vuonna 2008 yhteensä 22788 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista, mikä oli 5130 ilmoitusta enemmän kuin vuonna 2007. Ilmoituksista 22752 koski rahanpesua ja 36 terrorismin rahoittamista. Ilmoitusmäärän arvioidaan nousevan edelleen vuoden 2009 aikana, mikä johtuu ilmoitusvelvollisten edelleen kasvavasta ilmoitusaktiivisuudesta. Selvittelykeskus on ottanut vastaan terrorismin rahoitusta koskevia ilmoituksia vastaan vuodesta 2003 lukien. Pääasiassa ilmoitukset koskevat YK:n finanssipakotteiden kohteena olevia henkilöitä. Uusien pakotteiden kohteeksi tulevien henkilöiden tai yhteisöjen määrä on vähentynyt.

Selvittelykeskukselle on määritelty rahanpesulaissa erityiset toimivaltuudet, joiden avulla se voi ryhtyä selvittämään ja tutkimaan vastaanottamiaan ilmoituksia, vaikka asiassa ei ole vielä perusteita esitutkinnan aloittamiselle. Eräs tällainen erityinen toimivaltuus on oikeus keskeyttää liiketoimen kohteena olevien varojen siirto. Vuoden 2008 aikana selvittelykeskus teki ennätysmäärän liiketoimen keskeyttämisspäätöksiä, yhteensä 43 liiketoimen kertaa. Näiden kokonaisarvo oli 6.197.956 euroa, josta viranomaisten haltuun saatiin 5.965.974 euroa, mikä oli huomattavasti enemmän kuin aiempina vuosina. Lisäksi selvittelykeskus sai muilla turvaamistoimilla viranomaisten haltuun 545.000 euroa.

Vuoden 2008 aikana selvittelykeskuksen painopistealueina olivat terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvät haasteet, analyysitoiminnan sekä rahanpesurekisterin edelleen kehittäminen. Vuoden 2008 aikana selvittelykeskuksen toimesta käynnistettiin useita järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviä tutkintakokonaisuuksia. Selvittelykeskus siirsi vuoden 2008 aikana esitutkintaan 1700

ilmoitusta eli 7,5 prosenttia saapuneista ilmoituksista eli prosentuaalisesti lähes saman verran kuin aikaisempina vuosina, ilmoitusmäärän merkittävästä kasvusta huolimatta.

Yhteistyö kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten sekä ilmoitusvelvollisten kanssa jatkui vuonna 2008 aikaisempien vuosien tapaan tiiviinä. Suomi liittyi alkuvuodesta 2006 niin kutsuttuun FIU.NET -järjestelmään, jonka kautta selvittelykeskus saa suoran, salatun ja välittömän yhteyden muiden EU-maiden rahanpesun selvittelykeskuksiin. Suomi on vuodesta 2007 lukien ollut yksi kahdeksasta partnerista, jolla on päävastuu järjestelmän kehittämisestä. Järjestelmän kehittämiseen osallistuttiin merkittäväällä työpanoksella vuoden 2008 aikana.

Rahanpesurikosten tutkinta on viime aikoina vaatinut yhä enemmän teknistä osaamista, kielitaitoa ja nopeaa reagointikykyä. Nämä ovat selkeitä haasteita lähitulevaisuudessa. Rikosten toteuttamisessa käytetään teknisiä apuvälineitä ja internetiä, jolloin varoja siirretään nopeasti maasta toiseen. Kansainvälisyys ja rajojen ylittäminen tekee rikostiedustelusta ja esitutkinnasta haasteellista. Alkurikoksen tekijät saattavat olla yhdessä maassa, rikosten uhrin toisessa maassa, välimiehet kolmannessa maassa, rahanpesijät neljännessä maassa ja varat siirretään viidenteen maahan.

Rikosjutun ylittäessä EU:n ulkorajan, törmätään usein lainsäädäntöjen erilaisuuteen sekä erilaisiin viranomaiskäytäntöihin. Tällaisten rajat ylittävien rikosten esitutkinta on usein reaaliaikaista, vaatii teknistä osaamista ja henkilöresursseja. Pestävä raha muutetaan myös usein sähköisestä muodosta käteiseksi ja päinvastoin tai se muutetaan muuksi varallisuudeksi. Tämä vaikeuttaa rikosyhödyn jäljittämistä ja poisottamista. Näissä tilanteissa korostuu viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten välinen yhteistyö. Euroopan Unionin sisällä lainsäädännön harmonisointi on alkanut kuitenkin tuottaa tulosta, mikä näkyy muun muassa tietojen vaihdon helpottumisena.

1.2 Uusi rahanpesulaki

Rahanpesun torjunnassa avainasemassa ovat yritykset ja yhteisöt, jotka ovat velvollisia ilmoittamaan epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitusvelvollisuuden piirissä ovat sellaiset elinkeinonharjoittajat, joilla on normaalin toimintansa puitteissa mahdollisuus havaita rahanpesua tai joita arvellaan voitavan käyttää hyväksi rahanpesussa.

Elokuussa 2008 tuli voimaan uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä (myöhemmin rahanpesulaki, 503/2008), jossa lain soveltamisalaa laajennettiin. Uusiksi ilmoitusvelvollisiksi määriteltiin muun muassa liike- ja ammattitoimintana veroneuvontaa tarjoavat sekä omaisuuden hoito- yrityspalveluiden tuottajat. Samoin ilmoitusvelvollisiksi tulivat kaikki sellaiset liike- ja ammattitoimintana tavaroita myyvät ja välittävät siltä osin kuin maksu vastaanotetaan käteisenä joko yhtenä tai toisiinsa kytkeytyvinä vähintään 15 000 euron suorituksina.

Rahanpesulaki ulotettiin kattamaan myös viranomaisia. Lain 38 §:n mukaisesti tulli-, rajavartio-, vero- ja ulosottoviranomaisen sekä konkurssiasiamiehen on huolehdittava siitä, että niiden toiminnassa kiinnitetään huomiota rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen. Näiden viranomaisten on ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskukselle tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleet epäilyttävät liiketoimet tai terrorismin rahoittamista koskevat epäilyt.

Lakiin tuli uusia säännöksiä asiakkaiden tuntemisesta ja asiakassuhteen jatkuvasta seurannasta. Asiakkaan tuntemiseksi edellytettävien toimien laajuus pohjautuu riskiperusteiseen arviointiin. Tämä tarkoittaa sitä, että ilmoitusvelvollisella ovat riittävät menetelmät, joilla se arvioi toimintaansa ja asiakkaisiinsa liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskit. Kun rahanpesun tai terrorismin rahoituksen riski on tavanomaista suurempi, ilmoitusvelvollisen on tehtävä asiakkaan tuntemista koskevat toimet tehostetusti.

Uuden rahanpesulain mukaisesti maksuliikettä ja valuutanvaihtotoimintaa harjoittavien sekä omaisuudenhoito- ja yrityspalveluita tarjoavien on rekisteröidyttävä Etelä-Suomen lääninhallitukselle. Samoin uuden lain mukaisesti kaikkia ilmoitusvelvollisia valvoo joko toimivaltainen viranomainen tai muu valvomaan asetettu taho.

Uudessa laissa täsmennettiin rahanpesun selvittelykeskuksen toimivaltuuksia, esimerkiksi selvittelykeskukselle annettiin oikeus keskeyttää liiketoimi viiden arkipäivän ajaksi myös ulkomaisen viranomaisen pyynnöstä. Selvittelykeskukselle tuli myös uusia velvollisuuksia eli sen täytyy antaa mahdollisimman ajantasaista tietoa ilmoitusvelvollisille ilmoitusten vaikutuksista. Lisäksi uuteen lakiin tuli säännös rahanpesurekisteristä. Rahanpesurekisterin kehittämistä varten eduskunta on myöntänyt 200.000 euron määrärahan.

1.3 Rahanpesun selvittelykeskus

Rahanpesun selvittelykeskus perustettiin 1.3.1998 osaksi keskusrikospoliisin organisaatiota. Vuonna 2008 selvittelykeskuksessa työskenteli 29 henkilöä.

Selvittelykeskuksen tehtävänä on rahanpesulain 34 §:n mukaan

- 1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen ja selvittäminen;
- 2) viranomaisten välisen yhteistyön edistäminen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa;
- 3) yhteistyö ja tietojenvaihto rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä huolehtivien vieraan valtion viranomaisten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa;
- 4) yhteistyö ilmoitusvelvollisten kanssa;
- 5) palautteen antaminen ilmoitusten vaikutuksista;
- 6) tilaston pitäminen ilmoitusten ja tehtyjen liiketoimien keskeytysten lukumäärästä.

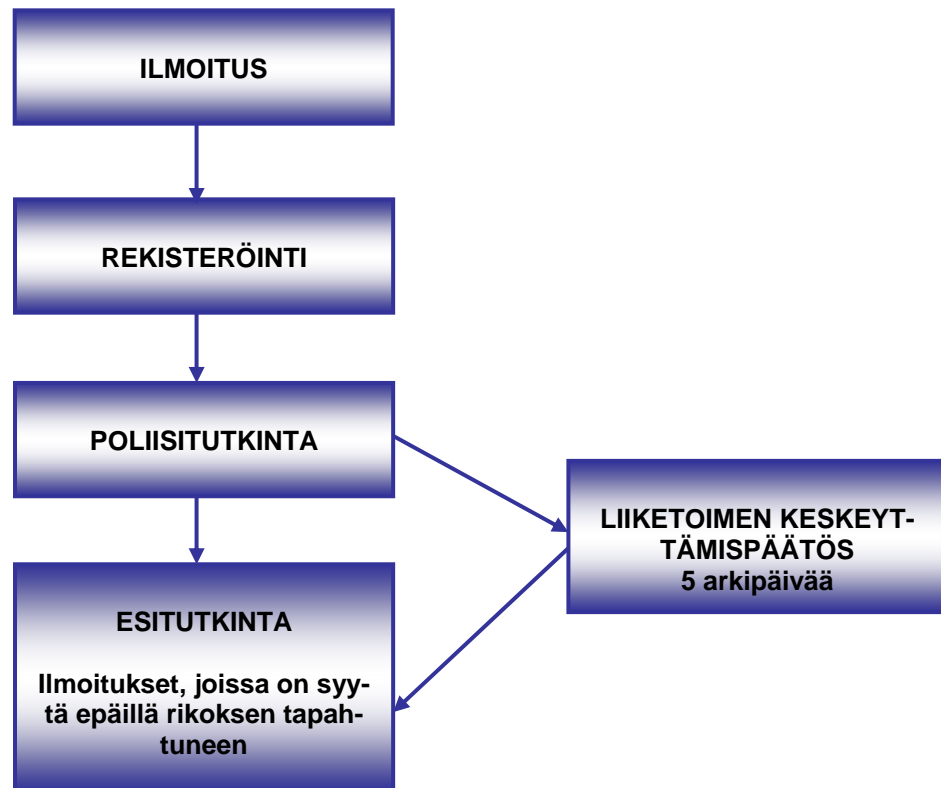
Lisäksi selvittelykeskus vastaa osaltaan toimialaansa liittyvien rikosten esitutkinnasta ja syyteharkintaan saattamisesta. Selvittelykeskukselle on määritelty rahanpesulaissa erityiset toimivaltuudet, joiden avulla se voi ryhtyä tutkimaan vastaanottamiaan ilmoituksia, vaikka asiassa ei ole vielä perusteita esitutkinnan aloittamiselle. Rahanpesu- ja poliisilaissa säädettyjen toimivaltuuksien mukaisesti selvittelykeskus voi ilmoitusta tutkiessaan rekisteritarkistusten lisäksi suorittaa kuulusteluja, tarkkailua, teknistä tarkkailua ja valvontaa, televalvontaa, valeostoja ja peitetoimintaa. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskuksella on mahdollisuus ainoana poliisiviranomaisena antaa ilmoitusvelvolliselle määräys olla suorittamatta tälle annettua toimeksiantoa viiden arkipäivän ajaksi. Keskeyttämispäätöksistä on tarkemmin luvussa 3.7. Jos asiassa käynnistetään esitutkinta, selvittelykeskus käyttää sille esitutkintaviranomaisena normaalisti kuuluvia toimivaltuuksia. Pääsääntöisesti selvittelykeskus kuitenkin siirtää asian jonkin muun esitutkintaviranomaisen tutkittavaksi. Esitutkintaan siirretyistä ilmoituksista on tarkemmin jäljempänä luvussa 4.

Rahanpesun torjuntaan ja selvittelykeskuksen toimintaan liittyviä määräyksiä ja ohjeistusta on annettu eri tahoilla. Keskeisimpiin säädöksiin löytyvät linkit rahanpesun selvittelykeskuksen sivuilta www.rahanpesu.fi.

Yhteistyö kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten sekä ilmoitusvelvollisten kanssa on rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnan painopistealueita. Selvittelykeskus osallistuu ilmoitusvelvollisten kouluttamiseen sekä huolehtii osaltaan ilmoitusvelvollisten kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä. Vuoden 2008 aikana koulutuksiin osallistui noin 2600 henkilöä. Näistä ilmoitusvelvollisten edustajia oli noin 2100 henkilöä ja poliisin tai muiden viranomaisten henkilökuntaan kuuluvia työntekijöitä oli 500. Osana ilmoitusvelvollisten ohjeistusta ja koulutusta toimii rahanpesun selvittelykeskuksen laatima "Rahanpesun torjunnan parhaat käytänteet", jonka uusittu versio löytyy osoitteesta www.rahanpesu.fi.

Kuva 2. Rahanpesun selvittelyprosessi

1.4 Rahanpesun selvittelykeskuksen kansainvälinen yhteistyö

Rahanpesulaissa tarkoitetun, epäilyttävää liiketointa koskevan ilmoituksen selvittäminen edellyttää usein kansainvälistä operatiivista yhteistyötä vieraan valtion rahanpesun torjunnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Joidenkin valtioiden lainsäädäntö edellyttää erityisen kahdenvälisen yhteistyöpöytäkirjan (Memorandum of Understanding) allekirjoittamista operatiivisen yhteistyön tehostamiseksi. Selvittelykeskus on solminut kahdenvälisiä yhteistyöpöytäkirjoja Albanian, Belgian, Bulgarian, Espanjan, Etelä-Korean, Indonesian, Israelin, Kanadan, Latvian, Liettuan, Luxemburgin, Puolan, Ranskan, Romanian, Sveitsin, Venezuelan ja Venäjän rahanpesusta vastaavien viranomaisten kanssa. Lisäksi vireillä on neuvottelut Japanin, Meksikon, Perun, Ukrainan ja Valko-Venäjän kanssa.

Operatiivisen yhteistyön lisäksi rahanpesun selvittelykeskus toimii tiiviissä yhteistyössä lukuisten rahanpesun torjunnasta vastaavien kansainvälisten yhteisöjen ja järjestöjen kanssa.

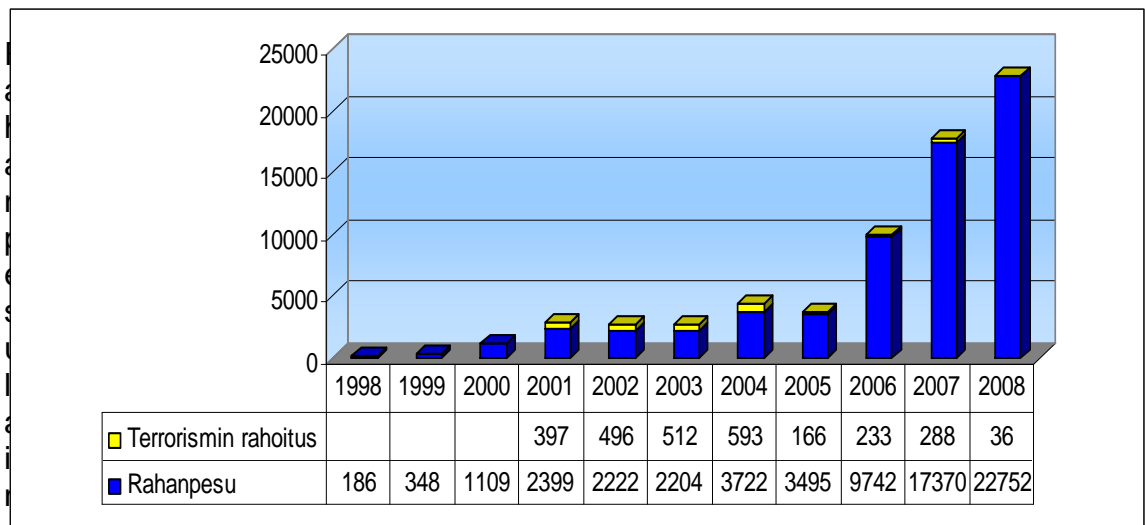
Rahanpesun torjunta perustuu valtaosassa maita rahanpesusta laadittuihin lukuisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja muihin instrumentteihin, joissa yksittäisille valtioille asetetaan varsin pitkälle meneviä velvollisuuksia niin rahanpesun ennalta estämisessä, kriminalisoinnissa kuin kansainvälisessä yhteistyössäkin. Linkit Suomen kannalta merkittävimpien rahanpesun torjuntaa koskevien kansainvälisten yhteistyötahojen sekä instrumenttien sivuille löytyy osoitteesta www.rahanpesu.fi.

2 RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSEN VASTAANOTTAMAT ILMOITUKSET EPÄILYTTÄVISTÄ LIIKETOIMISTA

Selvittelykeskus kirjasi vuonna 2008 yhteensä 22788 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. Näistä ilmoituksista 22752 koski rahanpesua ja 36 terrorismin rahoittamista. Vastaanotettujen ilmoitusten määrä on voimakkaasti kasvanut, vuonna 2008 kirjattiin 5130 ilmoitusta enemmän kuin vuonna 2007. Tämä johtuu ilmoitusvelvollisten edelleen kasvaneesta ilmoitusaktiivisuudesta.

Kuva 3. Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottamat ilmoitukset vuosina 1998 – 2008

Rahanpesulain soveltamisala laajennettiin 1.6.2003 lukien käsittämään myös terrorismin rahoituksen torjunta. Terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyen rahanpesun selvittelykeskus on kuitenkin jo vuodesta 2001 alkaen kirjannut rahanpesurekisteriin muun muassa YK:n turvallisuusneuvoston pakotepäätöksissä sekä Euroopan Unionin neuvoston asetuksissa mainittuja, terrorismin rahoituksesta epäiltyjä henkilöitä, yhteisöjä ja ryhmiä. Tämän johdosta selvittelykeskuksen vastaanottamat ilmoitukset epäilyttävistä liiketoimista on jaoteltu vuodesta 2001 lähtien niiden luonteen mukaisesti rahanpesua tai terrorismin rahoitusta koskeviin ilmoituksiin.

3 RAHANPESUILMOITUKSET

3.1 Ilmoittajatahot

Rahanpesun selvittelykeskus kirjasi vuoden 2008 aikana yhteensä 22752 rahanpesua koskevaa ilmoitusta eli 5382 kappaletta enemmän kuin vuonna 2007. Valuutanvaihtoa ja -siirtoa sekä pelitoimintaa harjoittavien yhteisöjen ilmoitusmäärät ovat edelleen kasvaneet aikaisempiin vuosiin verrattuna. Vakuutusyhtiöiden tekemien ilmoitusten määrä liki kaksinkertaistui ja pankit tekivät 153 ilmoitusta edelliseen vuoteen verrattuna.

Muiden ilmoittajatahojen osuus on pysynyt aikaisempien vuosien tasolla.

Taulukko 1. Ilmoittajatahot rahanpesuun liittyvissä ilmoituksissa

ILMOITTAJATAHOT	2006	2007	2008	2008 %
Pankki	616	723	876	3,9
Sijoituspalveluyhtiö	5	6	6	0,0
Vakuutusyhtiö	20	35	67	0,3
Kiinteistönvälittäjä	7	5	14	0,1
Rahapelitoiminta	1822	3318	4252	18,7
Valuutanvaihtoyhtiö	7152	13042	17225	75,7
Kirjanpito toimisto	-	-	7	0,0
Tilintarkastusyhteisö	1	5	12	0,1
Lakimiehet	8	4	5	0,0
Arvotavarakauppias	4	2	7	0,0
Panttilainaamo	-	2	-	-
Kotimainen poliisiviranomainen	10	154	190	0,8
Kotimainen muu viranomainen	72	57	47	0,2
Ulkomainen poliisiviranomainen	5	2	13	0,1
Ulkomainen muu viranomainen	1	-	20	0,1
Muu tietolähde	19	15	11	0,0
YHTEENSÄ	9742	17370	22752	100

3.2 Epäilyttävät liiketoimet rahanpesuilmoituksissa

Epäilyttävät liiketoimet on selvittelykeskuksessa luokiteltu niiden luonteen mukaisesti eri ryhmiin. Luokittelu perustuu ilmoitusvelvollisten ilmoittamiin syihin siitä, minkä asiakkaan tekemän liiketoimen vuoksi ilmoitus tehtiin.

Parin viime vuoden aikana erityisesti varojen siirtoon sekä rahapelitoimintaan liittyvien ilmoitusten määrä on voimakkaasti lisääntynyt. Vuoden 2008 aikana käteistalletuksiin ja -nostoihin, ulkomaisiin tilisiirtoihin, vakuutuksiin sekä kiinteistön kauppaan liittyvien ilmoitusten määrä on kasvanut aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Esimerkki 1.

Useat ulkomailla asuvat henkilöt lähettivät rahaa Suomeen rahanvälitysyhtiön kautta. Kaikki henkilöt olivat erehdytty ostamaan ajoneuvo internetissä ja maksamaan kauppahinta Suomeen tekaistulle henkilölle. Rahanvälitysyhtiössä töissä ollut henkilö vääränsi varojen vastaanottolomakkeen ja lähetti ne myöhemmin eteenpäin etupäässä Romaniaan. Tekijät aiheuttavat yli miljoonan euron rikosvahingot lähes 300 asianomistajalle useissa eri maissa. Keskusrikospoliisi on tutkinut tapauksen ja Suomessa toimineet rahanpesusta epäillyt henkilöt odottavat käräjäoikeuden päätöstä.

Taulukko 2. Epäilyttävät liiketoimet rahanpesuilmoituksissa

EPÄILYTTÄVÄ LIIKETOIMI	2006	2007	2008	2008 %
Tilinavaus	30	40	29	0,1
Käteistalletus	200	219	245	1,1
Käteisnosto	91	81	161	0,7
Kotimainen tilisiirto	102	104	105	0,5
Varojen kierrätys	16	13	41	0,2
Tilisiirto ulkomaille	24	19	63	0,3
Tilisiirto ulkomailta	69	97	150	0,7
Muut pankkituotteet	25	40	22	0,1
Rahoitusyhtiötuotteet	2	2	1	0,0
Valuutanvaihto	1166	1856	1552	6,8
Valuutansiirto	6008	11221	15697	69,0
Sijoitukset	10	12	13	0,1
Vakuutukset	14	31	61	0,3
Panttilaina		2	-	-
Kiinteistön/asunto-osakkeen kauppa tai vuokraus	25	150	198	0,9
Irtaimen kauppa	9	13	13	0,1
Rahapelit	1820	3315	4247	18,7
Käteisen kuljetus	65	59	42	0,2
Muu epäilyttävä liiketoimi	66	96	112	0,5
YHTEENSÄ	9742	17370	22752	100

3.3 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien varojen määrä

Rahanpesua koskevissa ilmoituksissa mainitaan yleensä liiketoimen luonteen lisäksi myös siihen sisältyvien varojen määrä. Vuonna 2008 varojen määrä oli mainittu kaikkiaan 22656 ilmoituksessa.

Ilmoituksiin sisältyvien liiketoimien arvo oli pääsääntöisesti alle 10.000 euroa. Ainoastaan noin 10 % ilmoituksista käsitti yli 10.000 euron suuruisen liiketoimen ja todella suuria liiketoimia esiintyi vain 1,3 prosentissa tapauksista.

Taulukko 3. Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien varojen määrä

ILMOITUKSIIN SISÄLTYVIEN VAROJEN MÄÄRÄ	2006	2007	2008	2008 %
Alle 10.000 €	8191	15291	20464	90,3
10.000 – 35.000 €	983	1343	1451	6,4
35.000 - 85.000 €	189	243	245	1,1
85.000 - 170.000 €	114	119	192	0,8
yli 170.000 €	157	167	304	1,3
YHTEENSÄ	9634	17163	22656	100

3.4 Varojen siirrot Suomen rajan yli

Kaikista rahanpesua koskevista ilmoituksista (22752 kpl) 70 prosentissa oli tapahtunut varojen siirto Suomen rajojen yli. Näistä tapauksista noin 80 prosentissa varat olivat siirtyneet Suomesta ulkomaille.

Rahanpesua koskevissa ilmoituksissa ulkomailta Suomeen siirrettyjen varojen kokonaismäärä on noin 73 miljoonaa euroa (vuonna 2007 summa oli noin 70 miljoonaa euroa) ja Suomesta ulkomaille siirrettyjen varojen määrä noin 42 miljoonaa euroa (vuonna 2007 noin 48 miljoonaa euroa).

Esimerkki 2.

Rahanpesun selvittelykeskus vastaanotti ilmoituksia, joissa useat henkilöt lähettivät rahaa Saksaan pääsääntöisesti samalle henkilölle. Lähettäjät olivat käyttäneet ristiin toistensa osoitteita, puhelinnumeroita ja nimiä. Lisätiedoksi hankittiin kattavat tiedot kaikista ko henkilöiden varojen lähtetyksistä ulkomaille. Aineistosta kävi ilmi, että olivat lähettäneet noin viidelle eri henkilölle varoja, pääasiassa Saksaan, mutta myös Hollantiin.

Selvittelykeskus oli yhteydessä Saksan poliisiin, joka kiinnostui tapauksesta ja aloitti tutkinnan. Rahanpesun selvittelykeskuksen järjestämässä kokouksessa päätettiin, että juttu tutkitaan yhteiseisti Saksassa ja Suomessa. Kysymyksessä oli huumausaineen salakuljetuskuvio, jossa saksalaisten tutkijoiden arvion mukaan tekijät saivat noin 80 000 euroa hyötyä kuukaudessa.

Suomessa päätekijä sai 3 v 6 kk vankeustuomion ja kaikkiaan neljä henkilöä tuomittiin. Saksassa päätekijä sai 6v 9 kk ehdottoman vankeustuomion.

Taulukko 4. Rahanpesua koskevat ilmoitukset, joissa varoja on siirtynyt Suomeen tai Suomesta ulkomaille

VAROJEN SIIRROT				
2006 – 2008	2006	2007	2008	2008 %
Varoja Suomeen	906	2852	3060	19,2
Varoja Suomesta	5230	8529	12875	80,8
YHTEENSÄ	6136	11381	15935	100

3.5 Rahanpesuilmoituksiin sisältyvien luonnollisten ja oikeushenkilöiden lähtöalueet

Ilmoituksissa esiintyi yhteensä 136 eri kansalaisuutta. Näistä suomalaisia oli 30,4 %, venäläisiä 4,6 %, virolaisia 1,9 % sekä turkkilaisia 1,8 %.

Lähialueiden jälkeen merkittävimmät ulkomaalaisryhmät muodostivat Asiasta, muualta Euroopasta sekä Afrikasta lähtöisin olevat henkilöt. Tapauksissa, joissa varoja siirretään ulkomaille, varoja vastaanottavan henkilön kansalaisuus ei ole ilmoituksen tekijän tiedossa. Tästä johtuu kansalaisuudeltaan tuntemattomien henkilöiden suuri määrä.

Taulukko 5. Luonnollisten henkilöiden lähtöalueet

ALUE	2006	2007	2008	2008 %
Suomi	3131	5172	5485	30,4
Aasia	425	866	968	5,4
Muu Eurooppa	502	791	888	5,0
Venäjä	393	727	836	4,6
Afrikka	284	538	659	3,6
Lähi-itä	110	186	408	2,2
Viro	170	211	348	1,9
Etelä- ja Pohjois-Amerikka	251	212	261	1,4
Australia ja Uusi-Seelanti	3	11	11	0,1
Kansalaisuudeton	9	7	7	0,1
Ei tiedossa	3150	7661	8203	45,3
YHTEENSÄ	8428	16382	18074	100

Epäilyttäviä liiketoimia koskevissa ilmoituksissa esiintyi eri 46 maahan rekisteröityjä oikeushenkilöitä, joista 54,1 % oli suomalaisia. Seuraavaksi eniten ilmoituksissa mainittiin virolaisia ja venäläisiä yrityksiä. Oikeushenkilöidenkin esiintymistiheydessä on lähialueiden merkitys korostunut.

Taulukko 6. Oikeushenkilöt rekisteröintipaikan mukaan

ALUE	2006	2007	2008	2008 %
Suomi	762	731	1001	54,1
Muu Eurooppa	57	58	75	4,1
Viro	193	60	40	2,1
Aasia	15	8	33	1,8
Etelä- ja Pohjois-Amerikka	14	31	33	1,8
Venäjä	16	22	27	1,6
Lähi-itä	5	2	10	0,5
Afrikka	5	2	8	0,4
Australia ja Uusi-Seelanti	-	-	-	-
Ei tiedossa	76	191	621	33,6
YHTEENSÄ	1143	1105	1848	100

3.6 Liiketoimen tila rahapesuilmoitusta tehtäessä

Rahanpesulain mukaan ilmoitusvelvolliset voivat epäilyttäviä liiketoimia havaitessaan harkintansa mukaan käyttää seuraavia toimintavaihtoehtoja:

- keskeyttää liiketoimi lisäselvityksiä varten
- kieltäytyä liiketoimen suorittamisesta taikka
- suorittaa liiketoimi, jos liiketoimen keskeyttäminen tai siitä kieltäytymisen todennäköisesti vaikeuttaisi liiketoimen edunsaajan selville saamista.

Vuoden 2008 ilmoituksista lähes kaikissa liiketoimi oli suoritettu ilmoituksen tekohetkellä. Luvut noudattelivat aikaisempien vuosien tasoa.

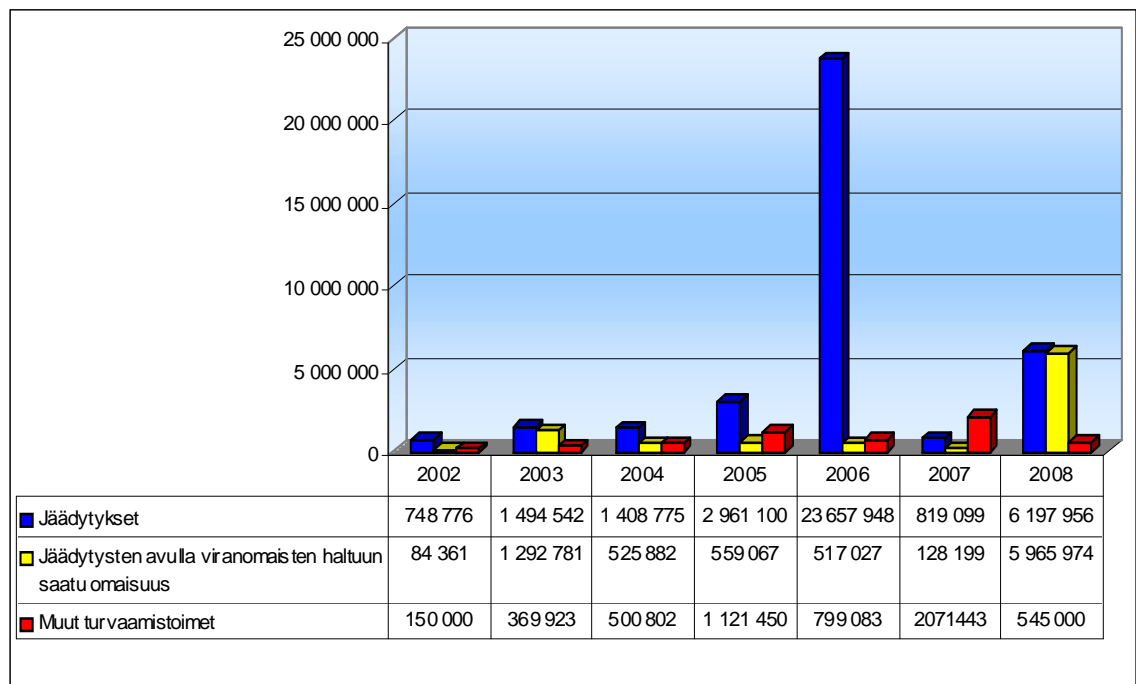
3.7 Määräykset liiketoimen keskeyttämisestä ja muut turvaamistoimet

Rahanpesun selvittelykeskuksella on rahanpesulain mukaan oikeus epäilyttävää liiketointa tutkiessaan antaa ilmoitusvelvolliselle määräys pidättä suoritamasta liiketointa enintään viiden arkipäivän ajaksi, mikäli määräys on tarpeen rahanpesun estämiseksi ja selvittämiseksi. Kyseinen toimenpide ei edellytä rikoksen syytä epäillä kynnyksen ylittymistä, vaan se on tarkoitettu edeltäväksi toimenpiteeksi turvaamistoimenpiteille. Keskeyttämismääräyksen avulla selvittelykeskuksen on mahdollista päästä nopeasti kiinni rikosshyötyyn ja estää sen siirtäminen viranomaisten ulottumattomiin.

Vuosien 1998 – 2008 välisenä aikana selvittelykeskus on tehnyt yhteensä 155 liiketoimen keskeyttämismääräystä, joiden arvo on ollut 45.908.225 euroa. Tästä määrästä on saatu viranomaisten haltuun omaisuutta 15.857.759 euron arvosta.

Toimintavuoden 2008 aikana selvittelykeskus antoi yhteensä 43 liiketoimen keskeyttämismääräystä, joiden yhteenlaskettu arvo oli 6.197.956 euroa. Niiden avulla saatiin rikosshyötyä viranomaisten haltuun yhteensä 5.965.974 euron arvosta. Esitutkintaa suorittaessaan selvittelykeskus voi luonnollisesti käyttää myös pakkokeinolakiin perustuvia turvaamistoimia. Näiden avulla yksikkö sai viranomaisten haltuun rikosshyötyä 545.000 euroa.

Kuva 4. Liiketointen keskeyttämismääräykset ja muut turvaamistoimet vuosina 2002 – 2008

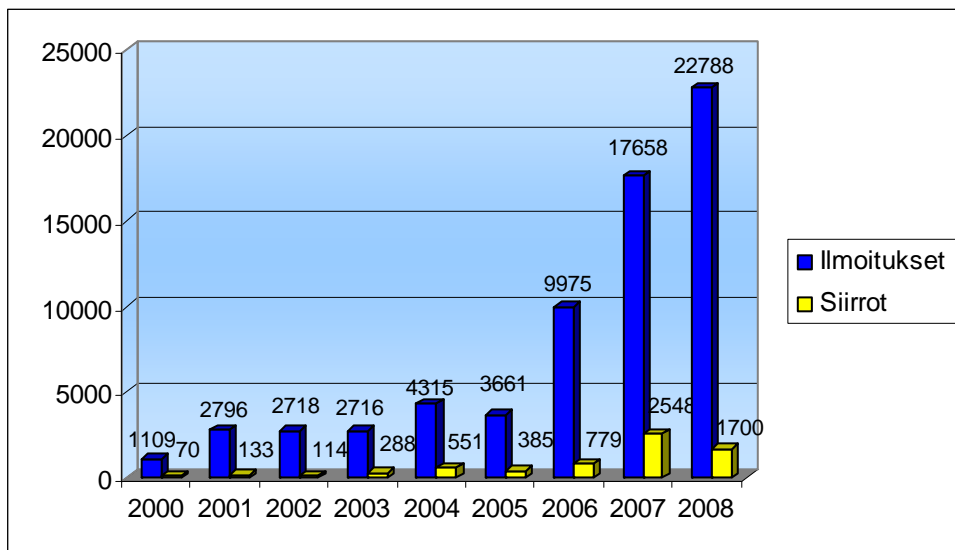
4 ESITUTKINTAAN SIIRRETYT ILMOITUKSET

4.1 Rikosilmoitusjärjestelmään kirjatut rikokset

Eräs tärkeimmistä rahanpesun selvittelykeskuksen toimintaa kuvaavista tunnusluvuista on esitutkintaan siirrettyjen ilmoitusten määrä. Pääsääntöisesti täällä tarkoitetaan sitä, että ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on liitetty avoimena olevan rikosilmoituksen yhteydessä tutkittavaksi. Ilmoitus sisältää tällöin tyypillisimmässä tapauksessa tietoa jutun rahaliikenteestä ja omaisuudesta. Osa esitutkintaan siirretyistä ilmoituksista on puolestaan sellaisia, joissa selvittelykeskus tai jokin muu esitutkintaviranomainen käynnistää ilmoituksen perusteella uuden esitutkinnan.

Vuosien 1994 - 2008 aikana selvittelykeskus on siirtänyt esitutkintaan yhteensä 6741 epäilyttävää liiketoimintaa koskevaa ilmoitusta. Vuoden 2008 aikana tutkintaan siirrettiin 1700 ilmoitusta eli 7,5 prosenttia saapuneista ilmoituksista, mikä on hieman vähemmän kuin muutamana aikaisempina vuonna.

Kuva 5. Ilmoitukset epäilyttävistä liiketoimista ja esitutkintaan siirretyt ilmoitukset vuosina 2000 – 2008

Esitutkintaan siirretyistä epäilyttäviä liiketoimia koskevista ilmoituksista suurin osa liittyy talousrikoksiin ja seuraavaksi eniten huumausainerikoksiin. Rikosnimikkeellä rahanpesu ilmoituksia siirretään esitutkintaan vuosittain hyvin vaihtelevia määriä. Tämä johtuu osin siitä, että alkurikoksen (esimerkiksi velallisen epärehellisyys) tekijän itse suorittaman rahanpesun katsotaan sisältyvän päätekoon ja siitä ei rangaista erikseen. Vuonna 2008 esitutkintaan siirrettyjen ilmoitusten yleisimmät rikosnimikkeet olivat veropetos (36,5 %), rahanpesu (8,0 %) huumausainerikos (8,6 %) sekä velallisen epärehellisyys 8,4 %.

Taulukko 7. Esitutkintaan siirretyt epäilyttävät liiketoimet rikosnimikkeittäin vuosina 2006 – 2008

RIKOSNIMIKE	2006	2007	2008	2008 %
Rahanpesu	104	646	136	8,0
Talousrikos	439	1631	1018	59,9
Huumausainerikos	52	172	146	8,6
Muu	184	99	400	23,5
YHTEENSÄ	779	2548	1700	100

Tarkasteltaessa kaikkia vuosina 1994 - 2008 esitutkintaan siirrettyjä ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista voidaan todeta, että tapauksista 60,5 % liittyi talousrikollisuuteen. Huumausainerikosten osuus esitutkintaan siirretyistä ilmoituksista oli noin 10 % ja rahanpesun rikosnimikkeellä esitutkintaan on siirretty noin 15,5 prosentissa esitutkintaan siirretyistä tapauksista.

Taulukko 8. Esitutkintaan siirretyt epäilyttävät liiketoimet rikosnimikkeittäin vuosina 1994 - 2008

RIKOSNIMIKE	LKM	%
Rahanpesu	1039	15,5
Talousrikos	4080	60,5
Huumausainerikos	687	10,2
Muu	935	13,8
Yhteensä	6741	100

4.2 Esitutkintaan siirretyt ilmoitukset lääneittäin tai yksiköittäin vuonna 2006 - 2008

Vuoden 2008 aikana 35,5 % esitutkintaan siirretyistä epäilyttävää liiketoimintaa koskevista ilmoituksista on siirretty keskusrikospoliisiin ja 33,2 % Etelä-Suomen läänin poliisipiireihin tutkittavaksi.

Taulukko 9. Esitutkintaan siirretyt ilmoitukset lääneittäin tai yksiköittäin vuosina 2006 - 2008

LÄÄNI / YKSIKKÖ	2006 kpl	2007 kpl	2008 kpl	2008 %
KRP	140	933	603	35,5
Etelä-Suomen lääni	457	1115	565	33,2
Länsi-Suomen lääni	75	220	403	23,7
Tulli	65	106	119	7,0
Oulun lääni	6	2	9	0,5
Itä-Suomen lääni	29	-	1	0,1
Lapin lääni	7	1	-	-
Raja	-	8	-	-
Ulkomaat	-	163	-	-
YHTEENSÄ	779	2548	1700	100

4.3 Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä

Rahanpesun selvittelykeskus on julkaissut "Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä" -nimisen tutkimuksen. Tähän on pyritty kokoamaan kaikki rahanpesua koskevat tuomiot ja menettämisseuraamukset vuodesta 1994 alkaen. Tutkimus päivitettiin vuoden 2007 aikana. Selvityksessä kiinnitetään huomiota rahanpesutapauksissa käytettyihin tyypillisiin menettelytapoihin, oikeuskäytännössä ilmenneisiin tulkintaongelmiin sekä rikoslainsäädännön muutoksiin. Lisäksi tutkimuksen lopuksi on selostettu lyhyesti kaikki tutkimuksessa käsitellyt rahanpesutuomiot. Suuri osa tutkimuksessa käsitellyistä tapauksista on sellaisia, joiden tutkinta on aloitettu ilman, että taustalla on ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta. Tutkimus löytyy osoitteesta: www.rahanpesu.fi.

5 TERRORISMIN RAHOITUKSEN TORJUNTA

5.1 Yleistä terrorismin rahoituksen torjunnasta

Syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen kansainvälinen yhteistyö terrorismin torjunnassa on tiivistynyt merkittävästi. Keskeiseen asemaan torjuntatyössä on noussut terrorismin rahoituksen torjunta ja terroristien varojen poisotto.

Yhdistyneet Kansakunnat, Euroopan Unioni ja FATF ovat päättäneet useista terrorismin rahoituksen vastaisista toimista. Näiden organisaatioiden jäsenenä Suomi on pannut täytäntöön muun muassa YK:n kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen vuodelta 1999. Lisäksi Euroopan Unionissa on tehty useita päätöksiä terrorismin rahoituksen torjumiseksi. <http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2002/20020073>.

FATF on julkaissut 9 terrorismin rahoituksen vastaista erityissuositusta (http://www.fatf-gafi.org/SRecsTF_en.htm). Näiden pääasiallisena tavoitteena on saada valtiot sitoutumaan kansainvälisiin terrorismin rahoittamisen estämisestä koskeviin sopimuksiin, terroristien varojen jäädytykseen ja konfiskointiin, terrorismin rahoittamiseen liittyvien epäilyjen raportointiin viranomaisille, kansainväliseen yhteistyöhön, maksujen tai arvon välittämisen luvanvaraistamiseen tai rekisteröintiin, maksuliikenteen läpinäkyvyyteen sekä sen estämiseen, ettei voittoa tuottamattomia organisaatioita käytetä terrorismin rahoittamisen peitteenä.

YK:n turvallisuusneuvoston asettamat finanssipakotteet ovat syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen muuttaneet osittain luonnettaan ja nykyisin niiden avulla pyritään yhä selkeämmin terrorismin vastaisiin toimiin siten, että niitä kohdistetaan suoraan luonnollisiin henkilöihin, yhteisöihin ja ryhmiin, joiden epäillään rahoittavan terrorismia. Finanssipakotteet velvoittavat pakotteiden kohteena olevien tahojen varojen tai muiden taloudellisten resurssien jäädyttämiseen. YK:n turvallisuusneuvoston pakotepäätökset pannaan Euroopan yhteisössä täytäntöön Euroopan Unionin asetuksina, jotka ovat Suomessa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä.

Rikoslakiin lisättiin loppuvuodesta 2002 uusi terrorismirikoksia koskeva 34 a luku. Kyseisen luvun 5 §:n mukaan henkilö syyllistyy rangaistavaan tekoon, mikäli hän suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä aiotaan rahoittaa terroristisiksi teoiksi määritellyjä tekoja.

5.2 Rahanpesun selvittelykeskuksen rooli terrorismin rahoituksen torjunnassa

Terrorismin rahoittamisen torjumiseksi nähtiin aiheelliseksi liittää rahanpesulakiin rahanpesun torjuntaa vastaava ilmoitusjärjestelmä. Tästä syystä rahanpesulain soveltamisala laajennettiin 1.6.2003 lukien kattamaan myös terrorismin rahoittamisen estäminen ja selvittäminen.

Rahanpesulain soveltamisalan laajentaminen tarkoitti, että ilmoitusvelvollisilla on terrorismin rahoitusta epäillessään samat velvoitteet kuin epäilyttävien liiketoimien yhteydessä eli tunnistaa asiakas, noudattaa huolellisuusvelvollisuutta sekä ilmoittaa epäilyttävistä tapauksista rahanpesun selvittelykeskukselle. Erona kuitenkin on, että rahanpesua epäiltäessä epäillään liiketoimeen sisältyvien varojen laillista alkuperää, kun taas terrorismin rahoittaminen voi tapahtua myös laillisesti hankituilla varoilla. Sanottu merkitsee sitä, että ilmoitusvelvolliset joutuvat yhä enenevässä määrin epäilyttävien liiketoimien yhteydessä pohtimaan myös liiketoimeen sisältyvien varojen kohdetta.

Ilmoitusvelvolliset ovat toistaiseksi tehneet ainoastaan yhden ilmoituksen, jossa nimenomaan mainittiin epäilyn kohdistuneen terrorismin rahoitukseen. Selvittelykeskuksen vastaanottamista epäilyttäviä liiketoimia koskevista ilmoituksista on kuitenkin selkeästi havaittavissa, että liiketoimiin sisältyvien varojen kohteeseen ja määränpähän on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota.

Selvittelykeskus on kirjannut YK:n pakotepäätöksissä ja Euroopan Unionin pakoteasetusten liitteissä mainittuja sekä kotimaisilta että ulkomaisilta viranomaisilta tulleita ilmoituksia henkilöistä, yhteisöistä tai ryhmistä, joilla voidaan mahdollisesti epäillä olevan kytköksiä terrorismin rahoitukseen 233 kappaletta vuonna 2006, 288 kappaletta vuonna 2007 ja 36 vuonna 2008. Toistaiseksi selvittelykeskus ei ole löytänyt kyseisten tahojen ja Suomen välillä yhteyksiä.

5.3 Terrorismin rahoittamista koskevien ilmoitusten kansainväliset liitynnät

Terrorismin rahoittamisesta epäilyistä henkilöistä vuonna 2007 eurooppalaisia oli noin 18 %. Ilmoitusten kohteena olevat henkilöt olivat yleisimmin aasialaisia tai Lähi-idän alueelta peräisin olevia henkilöitä. Kansalaisuudeltaan tuntemattomaksi jäävien osuus oli 5,5 prosenttia.

Rahanpesun selvittelykeskus on osallistunut aktiivisesti terrorismin rahoituksen torjuntaa käsitteleviin kansainvälisiin kokouksiin ja koulutukseen (Interpol, Europol, FATF). Selvittelykeskuksessa on koulutettu neljä henkilöä selvittämään ja tutkimaan oman toimen ohella terrorismin rahoitusta. Eri maiden rahanpesun selvittelykeskusten välillä on ollut laajaa yhteistoimintaa terrorismin rahoituksen torjumiseksi mm. Egmont -ryhmän puitteissa.

Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskuksen aloitteesta ja järjestämänä pidettiin syksyllä 2007 ensimmäinen Pohjoismaiden terrorismin rahoitukseen selvittämisen ongelmiin painottunut yhteistyökokous rahanpesun selvittelykeskusten ja turvallisuuspoliisien edustajien kesken. Tuolloin sovittiin tällaisten kokousten jatkamisesta ja lajissaan toinen kokous pidettiin syksyllä 2008 Kööpenhaminassa Tanskan rahanpesun torjuntayksikön järjestämänä - seuraava kokous järjestetään Tukholmassa kuluvan vuoden syksyllä.

KRP:n rahanpesun selvittelykeskus ja suojelupoliisin terrorismintorjuntayksikkö järjestivät yhteistyö- ja koulutuspäivän maaliskuussa 2008, jossa teemana oli terrorismin rahoituksen torjunta. Valtakunnansyyttäjän virasto järjesti toukokuussa seminaarin, jossa käsiteltiin terrorismirikoksia ja terrorismin rahoit-

tamista. Uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä tuli voimaan 1.8.2008. Laissa mainittuja ilmoitusvelvollisia on koulutettu myös terrorismin rahoituksen torjumisessa